

Kínai, magyar – két jó barát?

Szunomár Ágnes

Megtörtént hát, amire annyira vártunk: a kínaiak végre hozzánk is eljöttek miniszterelnököstül, üzlet- és pénzemberestül. Aláírtak, előirányoztak, bevásároltak, mi pedig megcselekedtük, amit megkövetelt a haza: még békés tibeti zászlólengetők sem zavarhatták meg Ven Csia-pao és delegációjának útját. Mi állhat a siker hátterében: a magyar kormány sikere, vagy világgazdasági és -politikai szükségszerűség, esetleg egy összeesküvés-elmélet, miszerint Kína globális hatalomátvételre készül?

Ven Csia-pao személyében 24 év óta először járt kínai miniszterelnök hazánkban. Ez már önmagában is jó hír, hiszen Ven karizmatikus vezető, némileg még saját pártján belül is kakukktojásnak számít, például demokráciával kapcsolatos pozitív megnyilatkozásai miatt. A kínai miniszterelnök megbízatása jövőre lejár, így nagy valószínűséggel – legalábbis miniszterelnökként – először és utoljára járt nálunk. Nem ennek örülhetünk azonban elsősorban, hanem az ittléte alatt megkötött megállapodásoknak, az újonnan megnyíló lehetőségeknek, és persze a kitüntetett szerepnek is, hiszen a kínai miniszterelnök mostani útja során csupán három európai országot tüntet ki figyelmével, rajtunk kívül csak Nagy Britanniába és Németországba látogat(ott) el, ráadásul első útja hozzánk vezetett. Míg a nálunk élő tibetiek a bevándorlási hivatalban ültek, szimpatizánsaikat pedig vagy a rendőrök igazoltatták, vagy a diplomáciai konvoj által nem érintett részeken demonstráltak leginkább önmaguk-

nak, addig Ven Csia-paonak királyi fogadtásban volt része. Az ELTE-n lelkes „egyetemistának látszó” fiatalok fogadták, a köztársasági elnöktől kezdve az Akadémián át a kormánytagokig mindenki tiszteletét tette előtte, a magyar miniszterelnök pedig nemcsak a Dunaparton lejtett vele egy kora reggeli sétát, hanem ki is kísérte a reptérre. Nem tudom, volt-e egyáltalán példa hasonló gesztusra korábban.

A második Orbán kormány külpolitikai sikerként könyveli el a látogatást, s annak eredményeit természetesen részben jogosan is. A kormány munkatársai az utóbbi egy évben nyilvánvalóan sokat fáradoztak a most aláírt megállapodásokon, azonban a sikerhez ez önmagában nem lett volna elég. A Medgyessy-kormány óta sokan és sokat dolgoztak azon, hogy Kína figyelmet fordítson hazánkra, potenciális partnert lásson bennünk, vásároljon, sőt fektessen be nálunk, kereskedjen velünk. Fellegi Tamás miniszter úr „Mr. China” pozíciója sem új keletű, még Medgyessy miniszterelnöksége idején, a miniszterelnök kezdeményezésére jött létre a pozíció (előbb kormánybiztosi, majd miniszterelnöki megbízotti rangban), melyet a nemrégiben elhunyt Huszty András töltött be hét éven keresztül. Az ő tevékenysége, koordináló szerepe a kínai fél számára is igen hasznosnak bizonyult, s nem véletlenül szorgalmazták a kormányváltást követően a „Mr. China” pozíció mielőbbi betöltését.

Lépjünk most túl azon, mennyit változott az Orbán-kormány hozzáállása Kínához, összehasonlítva akár az előző Orbán-kormánnyal, akár az ellenzékben eltöltött nyolc évvel. Ha megkésetten is – intézetünk például már öt évvel ezelőtt felhívta a figyelmet az átalakulásra –, de dicséretes annak felismerése, hogy a globális porondon való helykeresés vagy éppen a válságból való kilábalás érdekében célszerű félretenni az ideológiát és piaci alapon dönteni. Szembetűnőbb ennél az, mennyit változott a kínai külpolitika az elmúlt egy-két évtizedben. E változást természetesen számtalan aspektusból lehetne vizsgálni, de az előbbi megállapításhoz kapcsolódva itt csak arra térnék ki, hogy régebben a kínai kormány, illetve kormányfő nem utazott volna – főként nem egy ilyen exkluzív körút keretében – olyan miniszterelnökhöz, amelyik előző regnálása idején, majd az azt követő ellenzéki években számos kérdésben (például Tibet, emberi jogok) enyhén szólva kritikusan viszonyult Kínához.

Az, hogy Ven nálunk járt, mindenképp jelzésértékű a magyar–kínai reláció szempontjából, míg az állampapír-vásárlás szándéka azt jelzi, hogy Kína valóban életben akarja tartani, hatalmi pólusként maga mellett tudni az Európai Uniót. Kína az utóbbi időszakban több országban is vásárolt állampapírt, olyanban is, ahol a miénknél lényegesen rosszabb gazdasági viszonyok uralkodnak, azonban ezen országoknak volt egy közös vonása: az euró. Mint-hogy a hatalmas kínai devizatartalék nagy része, 70 százaléka dollárban fekszik, ezért a portfólió további diverzifikálása – többek között az euró felé – a világos cél. Kína deklaráltan és tudatosan munkálkodik az euróövezet megmentésén. Nálunk azonban nincs euró, még csak a kapujában sem állunk a bevezetésnek, Kína mégis bizalmat szavazott nekünk? A BBC-nek tegnap Ven azt nyilatkozta, „Kína segítő kezet nyújt Magyarországnak egy olyan időszakban, amikor az nehézségekkel küszködik... Ezt megtettük Magyarország esetében, és ugyanezt meg fogjuk tenni más eu-

rópai országok esetében is”. Mostantól tehát reménykedhet bármelyik uniós tagállam, Kína ugyanis nem csupán piacot szerez, hanem befolyási övezetet épít, ahol a jelek szerint a kínai politikai mezőbe történő „felvételhez” már önmagában az uniós tagság is elegendő.

Hogy kell-e félni, meg kell-e ijedni ettől? A jelenlegi, egyúttal átalakulóban lévő nemzetközi viszonyok, világgazdasági folyamatok mozgatórugója és szükségszerű következménye Kína terjeszkedése. E terjeszkedés nem lehet csupán gazdasági jellegű, már csak azért sem, mert Kína esetében a gazdaság és politika elválaszthatatlan párost alkot. Magyarország részéről struccpolitika lenne nem tudomást venni erről, és felelőtlenség nem felkészülni rá. Megfelelő felkészültséggel és bizalmi lépésekkel ugyanis hatékonyabban használhatjuk ki a „keleti szelet”, amennyiben szerves részévé tudjuk tenni azt az európai integrációból adódó lehetőségeknek és kötelezettségeknek. Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy kínai miniszterelnökök, pártfőtitkárok máskor is ellátogattak már kelet-közép-európai országokba, vittek állampapírt, hoztak pénzt, de stratégiai partnerség nem alakult ki közöttük, Magyarországnak márpedig erre kell törekednie. Kína történelmét ismerni kell ahhoz, hogy tudjuk, náluk más az üzlet és más a bizalom. Üzletet kötni bármelyik országgal hajlandók, ha gazdasági érdekeik úgy kívánják, bizalmi viszonyt, stratégiai partnerséget kiépíteni azonban csak olyanokkal fognak, akik érdemessé válnak rá. E bizalom megteremtése hosszú távú folyamat, melynek egyelőre az elején járunk. A kínai miniszterelnök ittléte során tett magyar gesztusok minden bizonnyal közelebb hozzák egymáshoz a két országot, előrébb tolva Magyarországot a kínaiak preferencialistáján. Kínának valóban szándékai vannak Európával, úgyhogy jobb az első sorban ülni.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról